

PAKİSTAN - TÜRKİYE STRATEJİK ORTAKLIK VE İKİLİ İŞBİRLİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ İÇİN BEKLENTİLER

Prof. Dr. Muhammad Salem MAZHAR
Burhan KAYATÜRK
Tümg. (E) Dr. Shahid HASHMAT
Mehmet Emre AKTUNA

25 Kasım 2020 | ZOOM Uygulaması

Panel Notları

25.11.2020 (Çarşamba) tarihinde saat 15.00'da "Pakistan-Türkiye Stratejik Ortaklık ve İkili İşbirliğinin Güçlendirilmesi İçin Beklentiler" Adlı panel online olarak DİPAM ve CGSS (Center For Global

Strategic Studies) iş birliği ile gerçekleştirilmiştir. Moderatörlüğünü, CGSS'den Laraib HASSAN'ın üstlendiği panelde, Pakistan'dan Punjab Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Muhammad

Saleem MAZHAR ile CGSS Kıdemli Danışma Kurulu Üyesi Tüm. (E) Dr. Shahid HASHMAT, Türkiye'den Eski Milletvekili ve Türkiye-Pakistan Dostluk Grubu Üyesi Burhan KAYATÜRK ile Bölgesel Gelişme Uzmanı Mehmet Emre AKTUNA konuşmacı olarak katılmışlardır.

Moderatör Laraib HASSAN, Panelin amacının, Türkiye ile Pakistan arasında karşılıklı fayda sağlayan sonuçlar elde etmek ve ikili arasında önemli işbirliklerinin önemine vurgu yapmak olduğunu belirtmiştir. Özellikle de Pakistan'ın genç kuşakları için bu durumun önemine dikkat çekmiştir. Panneler, özellikle genç Pakistan kuşağı için karşılıklı olarak yararlı sonuçlara ulaşma yolunda Türkiye ile Pakistan arasındaki işbirliğinin önemini vurgulanmasının amaçlandığı iletilmiştir. Ayrıca, Panelin, genç öğrencilerin Türkiye-Pakistan ilişkileri ve bu ilişkilerin jeostratejik, ekonomik ve sosyal önemi hakkında daha fazla bilgi edinmesine yardımcı olacağı dile getirilmiştir.

Online uluslararası panel, CGSS Kıdemli Danışma Kurulu Üyesi Tuğgeneral Akhtar NAWAZ'ın açılış konuşmalarıyla başladı. Türkiye'nin Pakistan'ı her zaman desteklediğini ve ister Keşmir olsun, ister başka bir felaket olsun, her konuda Pakistan'a yardım etmek için ön planda olduğunu belirtti. Ayrıca, bu tür panellerin, insanların insanlarla teması geçmesine ve Pakistan ve Türkiye'nin ilişkilerini güçlendirmeye yardımcı olacağını belirtti. Panelde, CGSS'nin, Türkiye ile Pakistan arasındaki ikili bağları güçlendirmeyi dört gözle beklediği belirtilmiş ve ardından panelistlere söz hakkı verilmiştir.

Burhan KAYATÜRK, Türkiye ve Pakistan arasındaki ilişkinin iyi ve sağlam bir şekilde kurulduğunu ve iyi bir şekilde devam

ettiğini ifade etmiştir. Türkiye ve Pakistan arasında ekonomik, kültürel vb alanlarda daha fazla işbirliğinin kurulabilmesi adına her iki tarafın da çabalaması gerektiğini belirtmiştir. Her iki ülkenin de sevgi ve şefkati yeniden tesis etmesi gerektiğine inandığını ifade etmiş ve bu tür ilişkilerin yeniden düzenlenmesi gerektiğini vurgulamıştır. Türkiye ve Pakistan arasındaki dostluk ilişkilerinin gelişip daha fazla ülkeyi kapsayabileceğini ve özellikle Malezya, Endonezya ve bazı Arap devletlerini örnek göstererek yorumlamıştır. Asya ülkelerinin kendi aralarında siyasi bir ortaklık kurması gerektiğine değinmiş ve Asya ülkeleri arasındaki ilişkilerin güçlenmesi adına Asya Parlamentosu'na dikkat çekmiştir. Pakistan'ın Asya ülkeleri arasında daha görülebilir olması gerektiğini belirtmiştir. Pakistan'ın uluslararası sistemde daha aktif rol alarak, Keşmir sorununu birçok yerde dile getirmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Türkiye ve Pakistan'ın güçlü liderlere sahip olduğunu ve liderlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin son derece iyi bir şekilde devam ettiğini ifade etmiştir. İki devlet arasındaki potansiyel işbirliği konularından bahsederek, bu alanlarda ileriye dönük daha fazla işbirliğinin yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Prof. Dr. Muhammad Saleem MAZHAR, Türkiye ile Pakistan arasındaki kültürel ve tarihi benzerliklerden bahsederek her iki ülkenin iyi ilişkilere sahip olduğunu vurgulamıştır. Hem Pakistan hem de Türkiye'de tanınan Muhammed İkbâl ve Mevlana'ya olan hayranlığını ifade etmiş ve tarihi kişiliklerin öneminden bahsetmiştir. Tüm diplomatik ilişkilerin temelini insanların insanlarla teması olduğunu belirterek diplomasinin gerekliliği üzerinde durmuştur. Türkiye ve

Pakistan arasında ortak araştırma ve ortak akademik faaliyetlerin başlatılmasını önermiştir. İki ülkeyi daha da yakınlaştıracak olan düşünürler ve akademisyenler ile benzer kültürün etkisine dikkat çekmiştir. Akademik anlamda öğrenci değişim programlarının uygulanması için öğrencilerin burslarla desteklenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Türkiye ve Pakistan arasındaki iletişimin değerli olduğunu ve bu iyi iletişim ve iyi ilişkilerin kendisinin her konuda göstereceğinin vurgusunu yapmıştır.

Mehmet Emre AKTUNA, Panelin ikili ilişkilerin gelişebilmesi adına büyük önem ifade ettiğini belirtmiştir. İkili arasında dayanışmanın olduğunu ve siyaseten de bunun mevcut olduğunu belirterek tarihi geçmişe vurgu yapmıştır. Türkiye ve Pakistan ilişkilerinde iyimserden çok kötümser olduğunu da eklemiştir. İkili arasındaki dostluk ve iyi ilişkilere rağmen aralarındaki ticari rakamlarının çok düşük olmasının iyi bir durum olmadığını belirterek, ikili arasındaki ticari rakamların artırılması gerektiğini ifade etmiştir. Türkiye ile Pakistan arasındaki diplomatik ilişkilerde belirli konulardaki endişelerden bahsederek ikili arasındaki ilişkilerin daha fazla geliştirileceğini aktarmıştır. İlişkilerin güçlendirilmesi için yapıcı politika seçeneklerinden bahsederek önerilerde bulunmuştur. İki ülke arasındaki kardeşlik ve dostluğun, turizm, bilişim ve ticarette de kendini daha güçlü göstermesi gerektiğini, Keşmir ve Kıbrıs meselelerinin ikiliyi birbirlerine daha da yakınlaştırdığını belirtmiştir. Türkiye ve Pakistan'ın askeri ilişkilerde yardımlaşma, dayanışma göstererek ve işbirliği içerisinde oluklarını belirtmiş, ancak ikili arasındaki iyi ilişkilere rağmen aralarındaki rakamsal ilişkilerin azlığından yakınmıştır.

Eğitim, kültür, seyahat, turizm alanları başta olmak üzere beklenen katılımın veya etkileşimin yaşanmadığını ve durumun sözde kaldığını belirterek bu ilişkilerin daha fazla geliştirilebileceğini aktarmıştır. Önceki konuşmacıların Türkiye ve Pakistan arasındaki iyi ilişkilere dair konuşmalarına katıldığını belirtip iki ülkenin gelecek ilişkileri hakkında son derece olumlu baktığını dile getirmiştir. Türkiye ve Pakistan devletlerinin aralarındaki bu ilişkiyi değerlendirerek daha fazla işbirliği ve ticaret yapmaları halinde başaramayacakları herhangi bir durumun mevcut olamayacağının vurgusunu yapmıştır.

Pakistan'ın nükleer bir güç olduğunu hatırlatarak, istediği takdirde, elde edebileceği çok şeyin olduğunu iddia etmiştir. Türkiye ve Pakistan'ın arasındaki stratejik ortaklığının daha fazla gelişimi önünde herhangi bir engelin bulunmadığını hatırlatarak iki ülkenin yeterli kapasiteye ve fırsatlara sahip olduğunu ifade etmiştir. Türkiye ve Pakistan'ın bilgi ve iletişim alanları ve havacılık konusunda işbirliği kapasitesinin artırılabilirliği belirtilmiştir.

Dr. Shahid HASHMAT, Pakistan ve Türkiye arasındaki ikili bağların nesillerden beri devam ettiğini ve iki toplumun ortak bir kültür ve tarihi geçmişe sahip olduğunu vurgulamıştır. Pakistan ve Türkiye'nin ikili ticaret için büyük potansiyele sahip olduklarını belirtmiş, turizmi teşvik etmeyi ve seyahat için kolaylıkların yapılması gerektiğini ifade etmiştir. İki ülkenin arasındaki diplomatik ilişkilerin tarihi akışından bahsederek, ikilin her daim birbirlerini desteklediklerini ifade etmiştir. Her iki ülkenin eskiden beri işbirliği içerisinde olduklarını ifade etmiştir.

Pakistan'a örnek olarak Türk kalkınma modelinden bahsetmiştir. Türkiye'nin Keşmir konusunda Pakistan'ı desteklediğini hatırlatmış, eğitim, askeri, ticaret ve seyahat alanlarında ilişkilerin geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. İkili arasındaki ticari rakamları açıklayarak bu rakamların gitgide arttığını ifade etmiştir. Ortak savunma alanında işbirliğinin artırılması ve ileri teknoloji savaş uçağı, tank ve savaş gemileri konusunda işbirliğinin sağlanması gerektiğini öne sürmüştür. İki ülke arasında seyahat alanında kolaylıkların sağlanması ve serbest vize anlaşmalarının yapılmasını önermiştir. İki devlet arasında hem toplum hem devlet olarak iletişimin teşvik edilmesi gerektiğini ve ikili ilişkilerin ticarete gelişim göstermesi gerektiği üzerinde durmuştur.

Pakistan - Türkiye Stratejik İlişkilerini Daha da Güçlendirmek İçin:
İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) içinde çekirdek bir danışma grubu oluşturarak Müslüman dünyaya siyasi liderlik sağlanması,
İİT üye devletleri arasında barışçıl çatışma çözümünün teşvik edilmesi ve desteklenmesi,

Yüksek eğitim, araştırma ve geliştirme ile bilim ve teknoloji alanlarında işbirliğini genişletilmesi,
Burslar ve öğrenciler / öğretim üyeleri / araştırmacı değişim programlarının sunulması,
Yasadışı göçe karşı, özellikle de çok sayıda Pakistanlı'nın Avrupa'ya geçebilmek için yasadışı yollardan Türkiye'ye girmesine karşı işbirliğini geliştirilmesi,
Her iki dilde film ve drama dizilerinin ortak yapımını teşvik etmek için ortak bir televizyon kanalı ve yayıncılık organizasyonunun kurulması,
Devlet memurları ve üst düzey askeri liderlerin rutin ziyaretlerinin yanı sıra parlamenterler, akademisyenler, bilim adamları, araştırmacılar, profesyoneller (doktorlar, mühendisler, iş adamları) ve sanatçıların sık sık değişim ziyaretlerinin gerçekleştirilmesi önerilerinde bulunulmuştur.



DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Murat Reis Mahallesi Gazi Caddesi No:69
Üsküdar/İstanbul

KONUŞMACILAR HAKKINDA

Prof. Dr. Muhammad Saleem MAZHAR, Punjab Üniversitesi rektör yardımcısıdır. 1986'da Punjab Üniversitesi'nde yüksek lisans derecesini aldıktan sonra Tahran Üniversitesi'nden doktora ünvanını almıştır. Daha sonra 2006 yılında Londra Üniversitesi School of "Oriental & African Studies (SOAS)"ta post-doktora yapmıştır. Güneydoğu Asya, Dış Politika, Dil ve Edebiyat gibi konularda çok sayıda makalesi bulunmaktadır. Çalışmalarını Urduca, Farsça ve İngilizce olarak yürütmekte olan Mazhar, birçok konferans ve çalıştayda görev almıştır.

Tümğ. (E) Dr. Shahid HASHMAT, CGSS Kıdemli Danışmanıdır. Pakistan Ordusunun emekli bir Tümgeneralidir ve askeri liderlik ve yüksek öğrenim yönetiminde 37 yıllık deneyime sahiptir. Haiti'deki BM Barışı Koruma Misyonunda bir askeri birliğe komuta etmiştir ve New York'taki BM DPKO Görev Planlama Servisi'nde Genel Planlama Biriminden Sorumlu Subay olarak görev yapmıştır. Ulusal Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası Barış ve İstikrar Merkezi Eski Başkanı / Dekanı olan Dr. Hashmat, Uluslararası İşbirliği alanında Doktora Sonrası ve Uluslararası İlişkiler alanında Doktora sahibidir. "Uluslararası Uyuşmazlık Çözümü: BM ve İİT'nin Rolü" (2014) başlıklı bir kitap ve ulusal ve özel dergilerde çok sayıda makale yayınlamıştır. Ulusal Güvenlik, Bölgesel ve Uluslararası Çatışma Çözümü, Barışı Koruma ve Barışı İnşa Etme, Aşırılıkla Mücadele / Terörizm ve Dinler Arası Uyum alanlarında yoğun olarak çalışmıştır.

Burhan KAYATÜRK, Pakistan Lahore Mühendislik ve Teknoloji Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümünü bitirdi. Yüksek lisansını American International University'de İşletme Bölümünde tamamlamıştır. Pakistan, Hindistan, Nepal ve Afganistan'da mühendislik ve proje müdürlüğü, uluslararası firmalarda danışmanlık ve üst düzey yöneticilik yapmıştır. AK PARTİ'nin Ankara Siyaset Akademisi Başkanı, Türkiye-Pakistan Dostluk ve Kültür Derneği Başkanı, Türkiye Mühendisler Birliği Onur Kurulu Başkan Yardımcısı ve Araştırmacı Girişimci İş Adamları Derneği İstişare Kurulu Başkanı olarak değişik görevlerde bulunmuştur. Pakistan Parlamentosu'nun "Devlet Nişanı"na layık görülmüştür.

23. Dönemde Ankara, 24. Dönemde Van Milletvekili seçilen Kayatürk, AK PARTİ Genel Merkez Dışişleri Başkan Yardımcısı ve Pakistan Dostluk Grubu Üyesidir. İngilizce, Urduca, Arapça, Hintçe ve Japonca bilmektedir.

Dr. Mehmet Emre AKTUNA, TİKA Orta Asya ve Kafkaslar Dairesi Başkanlığı Mühendis ve Mimarlar Birimi Sorumlusudur. ODTÜ İnşaat Mühendisliği programından lisans mezuniyetini aldıktan sonra, yine ODTÜ'de Mimarlık Fakültesi Kültürel Mirası Koruma programında yüksek lisansını tamamlamıştır. Ardından Gazi Üniversitesi'nde Kültürel Mirası Koruma programından doktora ünvanını almıştır. 2010-2016 yılları arasında TİKA Balkanlar ve Doğu Avrupa Dairesi Başkanlığı Mühendis ve Mimarlar Birimi Sorumlusu olarak çalışan AKTUNA, 2016-2018 yılları arasında TİKA İslamabad ve Aşkabat Program Direktörlüğü görevlerini üstlenmiştir.